

Post-Pesach Reflections: Building on the Closeness and the Clarity

Stern College for Women

1) How Did Pesach Go? (Rabbi Moshe Grylak) [Mishpacha Magazine - Issue 555 - 26 Nissan 5775]

It's the week after Pesach, and as usual, we're all asking each other, "So how did your Pesach go?" And everyone replies with a brief summary (or a lengthy saga) of how his Pesach "went."
That seemingly innocuous question was a pet peeve of the renowned *mashgiach* of Yeshivas Chevron, Rav Meir Chodosh *ztz"l*. What do you mean, "How did Pesach go?" Is Pesach some kind of disease that everyone hopes will go away, leaving no trace be-

hind? Pesach is our oxygen! Each year we have the chance to renew that exhilarating sense of liberty under HaKadosh Baruch Hu's protection. To walk out of Mitzrayim, here and now. It's not just a poetic expression. The process of redemption that began on that "night of protection" has continued through many evolutions, and will continue until the Final Redemption, may it come speedily in our days. It isn't something that comes and goes. There's no moving on from it; it's meant to stay with us all year round.

(2) שמות (בא) – פרק יב, פסוק יד (ע"פ הרבי מוויזניץ זי"ע)
וְהָיָה הַיּוֹם הַזֶּה לְכֶם לְזִכְרוֹן, וְחַגְתֶּם אֹתוֹ חַג לְדֹרֹתֵיכֶם, חֻקַּת עוֹלָם תִּחְגְּלוּהוּ.

(3) שמות (בא) - פרק יב, פסוק יז
וּשְׁמַרְתֶּם אֶת הַמִּצְוֹת כִּי בַעֲצַם הַיּוֹם הַזֶּה הוֹצֵאתִי אֶת צְבָאוֹתֵיכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וּשְׁמַרְתֶּם אֶת הַיּוֹם הַזֶּה לְדֹרֹתֵיכֶם חֻקַּת עוֹלָם.

(4) רש"י (שם)
...רבי יאשיה אומר: אל תהי קורא את המצות אלא את המצוות, כדרך שאין מחמיצין את המצה כך אין מחמיצין את המצווה אלא אם באה לידך עשה אותה מיד.

(5) זוהר - פרשת תצוה, דף קפג:
...כיון דאכלו מצה דאיהי אסוותא למיעל ולמנדע ברזא דמהימנותא

מצות – ממ צדי ואו תיו = 613
פסח – פה סמך חית = 613

(6) תרגום אונקלוס - פרשת בא, פרק יב, פסוק טו
שבעא יומין פטירא תיכלון, ברם ביומא קדמאה תבטלון חמירא מבתיכון, ארי כל דייכול חמיע וישתיצי אנשא ההוא מישראל מיומא קדמאה עד יומא שביעאה.

(7) שמות (בא) - פרק יג, פסוק ב
קָדַשׁ לִי כָּל בְּכוֹר פֶּטֶר כָּל רֶחֶם בְּבִנֵי יִשְׂרָאֵל בְּאָדָם וּבַבְּהֵמָה לִי הוּא.

(8) רש"י (שם)
פטר כל רחם - שפתח את הרחם תחלה, כמו "פטר מים ראשית מדון" (משלי יז, יד), וכן "יפטירו בשפה" (תהלים כב ח), יפתחו שפתים.

(9) שמות - פרק ג, פסוק יב
וַיֹּאמֶר כִּי אֶהְיֶה עִמָּךְ וְזֶה לְךָ הָאוֹת כִּי אֲנֹכִי שֹׁלְחֵתִיךָ בְּהוֹצִיאֶךָ אֶת הָעָם מִמִּצְרַיִם תַּעֲבֹדוּן אֶת הָאֱלֹהִים עַל הָהָר הַזֶּה.

10) ברכת יצחק – פרשת אמור, אות ד (ר' מנחם גנק שליט"א)

עייין בבעל המאור סוף מס' פסחים שתמה למה אין מברכין שהחיינו על ספירת העומר, ותירץ שספירת העומר בזה"ז אינו אלא מדרבנן וזכר לעגמת נפשנו לחרבן בית מאויינו. והיינו, הספירה הוי זכר לחורבן, שבזמן הזה אין קרבן העומר וכל הספירה הוי דרבנן, ולכן אמימר היה מונה ימים ולא שבועות (מנחות סו, א). ושמעתי ממו"ר מרן הגרי"ד, דסברת הבעה"מ היא סיבת מנהגי האבילות בימי הספירה, מלבד הטעם של אבילות על פטירת תלמידי ר"ע, אלא דלפ"ז דין האבילות להיות כל ימי הספירה, וכן הוא מנהג האר"י וכן נהג רבינו ז"ל.

ועוד אמר רבינו ז"ל טעם למה אין מברכין שהחיינו על ספירת העומר (אפילו להרמב"ם דספירה בזמן הזה דאורייתא), משום דכל הענין הוא שמחכים לעת של קבלת התורה, שכל עיקרן של ישראל אינו אלא התורה, וכמו שביאר החינוך בזה במצות ספירת העומר (מצוה שו). ואמר רבינו דא"כ אין מקום לברכה של שהחיינו, שזמן מברכין כשהגיע הזמן והמטרה – "שהחיינו וקיימנו לזמן הזה", אבל מצות ספירה היא להיפך, שמונין ספירה מפני שעדיין לא הגיעה העת והמטרה, וכלשון החינוך: "ומפני כי היא כל עיקרן של ישראל ובעבורה נגאלו ועלו לכל הגדולה שעלו אליה, נצטוונו למנות ממחרת יו"ט של פסח עד יום נתינת התורה להראות בנפשנו החפץ הגדול אל היום הנכבד הנכסף ללבנו, כעבד ישאף צל, וימנה תמיד מתי יבוא העת הנכסף אליו שיצא לחירות, כי המנין מראה לאדם כי כל ישעו וחפצו להגיע אל זמן ההוא", עכ"ל. [ולפ"ז הוא טעם גם לזמן שהבית על מכוננו שלא לברך שהחיינו. ועייין עוד באבודרהם על דרך זו שהמצוה היא לצורך הבאת הביכורים בשבועות].

ולפ"ד רבינו ז"ל יש להבין מה שאין אנו מברכין שהחיינו בשעת קדושין ונשואין, שלכאורה מה גרע מצות קדושין ונשואין שבאה משאר מצות הבאות מזמן לזמן, וכן מה גרע לקיחת אשה מלקיחת בגד. אבל לפי דברי מו"ר זצ"ל יש לפרש, דבנשואין אין זה רק זמן אחד בשעת חופה וקידושין אלא שאנו מצפים שבכל יום ויום היחס בין איש לאשתו יעמיק יותר ויותר בשמחה אושר ובבנין של בית של תורה ובנים עוסקים בתורה ומצוות. ועייין עוד במחזיק ברכה להגאון רחיד"א (סי'

11) קדושת לוי - לספירת העומר (ר' לוי יצחק מבארדיטשוב זי"ע) [1740-1809]

נראה לבאר מפני מה על כל המצות מתרייג מצות מברכין שהחיינו, ועל מצות ספירת העומר אין מברכין שהחיינו. דהנה איתא בכתבי האריז"ל על פסוק "תעבדון את האלקים על ההר הזה" (שמות ג, יב), דהנה ידוע שכשהיו ישראל במצרים היו משוקעים במ"ט שערי טומאה, והקב"ה ברוב רחמיו וחסדיו גאלם ממצרים כדי לקרבם תחת כנפי השכינה, ועל זה הוצרך להם לספור ז' נקיים, ובלא ספירת הז' נקיים לא היה באפשר לקרבם תחת כנפי השכינה כידוע (עיי' זוה"ק ח"ג צז, ב). וזהו פירוש הפסוק 'תעבדון' את האלקים, פירוש תעבדו נו"ן. עד כאן לשונו. ונמצא שהיו מצפים תמיד מתי תעבור המספר ושיגיע הקירוב, ותמיד היה רצונם לכלות ימי הספירה, ואם היה באפשר לכלות ימי הספירה ברגע אחד ותיכף ומיד יתחיל הקירוב, אזי מה טוב ומה נעים היה להם בזה. ונמצא לפי זה אין שייך ברכת שהחיינו על זה.

12) מסכת פסחים - פרק י, משנה ו

עד היכן הוא אומר? בית שמאי אומרים: עד אם הבנים שמחה. ובית הלל אומרים: עד חלמיש למעינו מים. וחותרם בגאולה...

13) תוספות יום טוב (שם) [ר' יום-טוב ליפמן הלוי הלר זצ"ל; 1579-1654]

...וקסברי בית שמאי דיש למהר ולא לומר קודם המזון רק מזמור א', וב"ה סברי כיון דבמזמור הראשון לא נזכר קריעת ים סוף, צריך שיאמר גם השני שיש בו הזכרת קריעת ים סוף כיון שאומר אח"כ ברכת הגאולה כי לא נושעו ישראל מיד מצרים עד שנקרע להם הים ונטבעו המצרים ושם נאמר "ויושע וגו'".

14) קול רם – פסח, ענין ח (ר' משה פיינשטיין זצ"ל)

ונראה לבאר דיש ג' מדרגות בקדושה, דרגת המלאכים ומעליהן השרפים ומעליהן ישראל, וכולם מוזכרים בקדושה שבשמונה עשרה, דהמלאכים שהם בדרגה הפחותה ביותר, מקדשים ואומרים "קדוש קדוש קדוש ה' צבאות וכו'", דהיינו שצריכים הקדמת ג' תיבות של כבוד קודם שאומרים שם ה'. ואח"כ השרפים שהם בדרגה גבוהה מהם, אומרים "ברוך כבוד ה' ממקומו", דהיינו שמזכירים רק ב' תיבות של כבוד קודם שאומרים שם ה'. ואח"כ כלל ישראל מקדשים ואומרים "ימלוך ה' לעולם וכו'", ומזכירים רק תיבה אחת של כבוד קודם שם ה'.

אכן כל זה רק בקדושה שהיא באמצע התפילה, אבל אחר חזרת הש"ץ וברכת כהנים וקריאת התורה, מתעלים ישראל למדרגה גבוהה יותר, ואינם צריכים הזכרת כבוד כלל קודם אמירת שם שמים, ויכולים לומר "ה' ימלוך לעולם ועד".

ובזה מובן היטב מה שהוזכר פסוק זה רק בסוף השירה, דהו הקדושה העליונה שמזכירים שמו בלי הקדמת תואר כבוד, וכביכול כדרגת ידד שיכול לקרא בשמו מיד, ולדרגה זו הוצרכו מקודם אמירת כל שירת הים וראיית כל הנסים.